

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора
Яшанова Сергія Микитовича на дисертацію
Литвинової Світлани Григорівни «**Теоретико-методичні основи
проектування хмаро орієнтованого навчального середовища
загальноосвітнього навчального закладу**», подану на здобуття наукового
ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю
13.00.10 – інформаційно-комунікаційні технології в освіті

Актуальність. В останні роки хмарні обчислення, зокрема сервіси, що дозволяють перенести обчислювальні ресурси й дані на віддалені інтернет-сервери стали одним з головних трендів розвитку інформаційних технологій. Вони дедалі активніше застосовуються в освітній діяльності та інших сферах суспільного життя, видозмінюючи їх і надаючи соціальному та людському розвитку нових якостей і вимірів. Проблеми впровадження хмарних сервісів в освіту, їх переваги та недоліки активно обговорюються науковцями різних країн.

Проблема розробки хмаро орієнтованого навчального середовища ЗНЗ що враховує практичні потреби педагогів та вимоги суспільства до організації навчально-виховного процесу й забезпеченні навчальної мобільності суб'єктів навчання є досить новою й кінця не розв'язаною.

Враховуючи вищезазначене актуальність теми дисертації Литвинової Світлани Григорівни «Теоретико-методичні основи проектування хмаро орієнтованого навчального середовища загальноосвітнього навчального закладу» не викликає сумнівів.

Високий науковий рівень роботи підтверджується професійним володінням методами та методологією наукового дослідження. Поставленою метою зумовлений правильний вибір методики дослідження та його структура, які підтверджують авторську спроможність правильно застосовувати наукові методи, що стало запорукою отримання високих наукових результатів.

Робота складається із вступу, п'яти розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. У

вступі, згідно вимог, подається науковий апарат дослідження, формулюється наукова, теоретична і практична значущість дослідження, наводяться дані про його апробацію і впровадження.

Дисертант опрацював достатню кількість наукових джерел: список використаних джерел складається з 465 найменувань, із них 72 джерела англійською мовою; робота містить ґрунтовні додатки, які висвітлюють процес впровадження та результати експериментальної роботи.

Дослідження здобувача пов'язано з тематикою перспективного плану досліджень Інституту інформаційних технологій і засобів навчання НАПН України, виконується в рамках Всеукраїнського проекту «Хмарні сервіси в освіті», керівником якого є дисертант.

Найбільш істотним результатом дисертаційної роботи Литвиної С.Г. є обґрунтування теоретичних та методичних засад проектування хмарно-орієнтованого середовища ЗНЗ.

Виклад результатів дослідження логічно починається з ґрунтового аналізу стану формування навчального середовища загальноосвітнього навчального закладу, понятійного апарату та аналізу наукових джерел.

Здійснений автором аналіз фундаментальних наукових праць з проблеми дослідження, нормативних документів та сучасного стану використання хмарних технологій в Україні та за кордоном, дозволив їй виявити низку суперечностей та спрямувати дослідження на їх усунення.

У ході дослідження автором встановлено, що крім значного дидактичного й технологічного потенціалу хмарних сервісів, що розв'яжуть окремі освітні проблеми, а саме: забезпечення доступу до електронних освітніх ресурсів, створення умов неперервного навчального процесу в період карантинів, організації змішаного навчання, школі XXI ст. необхідний ІКТ-компетентний педагог.

Дисертаціоном обґрунтовано питання загальної методики дослідження, визначено дидактичні основи проектування, методологічні основи визначення ефективності хмарно орієнтованого навчального середовища та обґрунтовано

основні етапи і компоненти проектування. На основі концепції дослідження сформульовано загальну та часткові гіпотези.

Слушним є те, що автором розроблено факторно-критеріальну модель для визначення рівня ІК-компетентності суб'єктів навчання, в основу якої закладено рамкові рекомендації ЮНЕСКО до структури ІК-компетентності учителів (2013р.).

До основних результатів дослідження, які відрізняються *науковою новизною*, треба віднести те, що: дисертант *уперше*: розроблено модель хмаро орієнтованого навчального середовища загальноосвітнього навчального закладу як сукупність взаємопов'язаних структур: просторово-семантичної, змістово-методичної, комунікаційно-організаційної, цільової; розроблено концепцію та модель проектування та формування хмаро орієнтованого навчального середовища загальноосвітнього навчального закладу; розроблено моделі хмаро орієнтованого навчального середовища суб'єктів навчання та методика їх проектування.

Заслуговує на увагу велике **практичне значення** дисертаційного дослідження, а саме розробка методичного забезпечення для учнів 5-8 класів ЗНЗ у вигляді програми факультативу та навчального посібника «Хмарні сервіси Office 365» з грифом МОН України, методичних рекомендації для вчителів інформатики, вчителів-предметників, шкільних адміністраторів; тематику програм підвищення кваліфікації вчителів з питань використання Office 365; авторська методика розвитку компетентностей з комунікації, співпраці, кооперативної роботи вчителів в умовах хмаро орієнтованого навчального середовища.

Відмітимо, що автор активно використовує інтернет-ресурси в ході дослідження та для представлення результатів. Здобувачем було розроблено ресурс «Система проведення досліджень» для визначення рівня ІК-компетентності вчителів та учнів ЗНЗ; розроблено хмаро орієнтоване навчальне середовище для 44 ЗНЗ Оболонського району м. Києва, створено

блог та групу в соціальній мережі Facebook для підтримки процесу впровадження хмаро орієнтованого навчального середовища в ЗНЗ України.

Слушним є те, що виконане дослідження було впроваджено в практику роботи ЗНЗ різних областей України: Тернопільської, Вінницької, Одеської, Дніпропетровської, Київської, в роботу управління освіти Оболонської районної державної адміністрації (м. Київ) та ін.

Дисертаційна робота оформлена згідно з чинними вимогами. Основні положення дисертаційного дослідження Світлани Григорівни відрізняються широкою апробацією на наукових конференціях та знайшли повне відображення в її публікаціях, кількість яких відповідає існуючим вимогам.

Отримані дисертанткою результати можуть бути використані в системі загальної середньої освіти для реалізації регіональних та міжнародних навчальних проектів, у підготовці до конкурсів і олімпіад, для навчання учнів з особливими проблемами, обдарованих учнів, у позашкільній освіті, у підготовці майбутніх учителів різних спеціальностей у ВНЗ, в системі післядипломної педагогічної освіти та самоосвітній діяльності педагогів, учнів та студентів.

Заслужують позитивної оцінки дослідницькі матеріали, пов'язані з впровадженням розробленої методичної системи, що викладені в аналізі результатів педагогічного експерименту. Автор переконливо доводить, що впровадження розробленої методичної системи проектування хмаро орієнтованого навчального середовища сприяє підвищенню рівня сформованості ІК-компетентності як вчителів, так і учнів.

Розв'язання поставлених задач дозволили отримати ряд нових результатів, які мають важливе теоретичне і практичне значення. До таких слід віднести наукову новизну, а також загальні висновки і рекомендації узагальнені за результатами дослідження, що свідчать про фундаментальність, завершеність роботи і дає можливість розглядати її як авторське досягнення.

Загальні висновки спираються на результати теоретичного та експериментального дослідження, є ґрунтовними, зваженими й повністю

відповідають завданням дослідження.

Зміст автореферату відбиває та розкриває зміст дисертаційної роботи.

Результати виконаного дослідження досить повно висвітлені в 53 друкованих працях, із них: 3 монографії, 35 статей, 2 навчальних посібники, 1 методичні. Автором проведена значна робота з пропаганди і впровадження одержаних результатів у практику загальноосвітніх навчальних закладів.

Дисертаційне дослідження підтвердило справедливості висунутих концептуальних положень і теоретико-методологічних передумов у положеннях загальної та часткових гіпотез; повністю вирішені поставлені у роботі завдання; наукова новизна дослідження, його теоретичне та практичне значення не викликають сумнівів: одержані експериментальні дані доводять доцільність використання запропонованих основ формування інформаційної культури майбутніх учителів технологій.

Підкреслюючи достовірність наукових здобутків дисертанта, доцільно вказати на окремі зауваження та висловити побажання:

1. Дисертація значно виграла б, якщо б автор спочатку деталізувала види мобільності, а потім вже вводила термін «навчальна мобільність» учня та вчителя.
2. Гнучкість як характеристику ХОНС доцільно розкрити не тільки для учня, а й для вчителя.
3. Варто було б більше уваги приділити статистичним результатам впровадження хмаро орієнтованого навчального середовища в зарубіжних країнах, що підтверджують ефективність цього процесу.
4. У роботі варто було б більше приділити уваги методиці використання спроектованого хмаро орієнтованого навчального середовища.
5. Метод семантичного диференціалу Ч. Осгуда цілком слушно застосовано дисертанткою для визначення сприйняття середовища його суб'єктами. Але виникає питання, яким чином шкала 7 (мілкий - глибокий) може використовуватися по відношенню до хмарних сервісів.

Проте зазначені зауваження не зменшують наукової значущості

дисертаційного дослідження, яке є цілісною, оригінальною, інноваційною, самостійною, науково обґрунтованою працею, що має вагоме теоретичне і практичне значення та робить вагомий внесок у розвиток теорії і методики проектування хмаро орієнтованих навчальних середовищ.

Загальний висновок: Дисертаційна робота Литвинової Світлани Григорівни, є самостійно виконаною, завершеною кваліфікаційною науковою працею, що має теоретичне і прикладне значення. Це дослідження містить нові, раніше не захищені наукові положення, а отримані результати в сукупності розв'язують актуальну науково-прикладну задачу розробки методичної системи проєктування й використання хмаро орієнтованого навчального середовища загальноосвітнього навчального закладу.

Усе вищезазначене дає нам можливість стверджувати, що дисертаційна робота С. Г. Литвинової є закінченою і виконана самостійно, має достатньо високий рівень наукової новизни, теоретичного і практичного значення, відповідає вимогам пп. 9-13 «Порядку присудження наукових ступенів», а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня доктора педагогічних наук за спеціальністю 13.00.10 – інформаційно-комунікаційні технології в освіті.

Офіційний опонент –

завідувач кафедри інформаційних систем
і технологій Національного педагогічного
університету імені М. П. Драгоманова,
доктор педагогічних наук, професор

